

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 4 lipca 2013 r.*

Przeniesienie uprawnień emerytalnych nabytych w państwie członkowskim — Artykuł 45 TFUE i 48 TFUE — Krajowe uregulowanie nieprzewidujące prawa do przeniesienia do organizacji międzynarodowej, mającej siedzibę w innym państwie członkowskim, kapitału reprezentującego składki na emeryturę, opłacane na rzecz krajowego zakładu ubezpieczeń społecznych — Zasada dotycząca sumowania

W sprawie C-233/12

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale di La Spezia (Włochy) postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 maja 2012 r., w postępowaniu:

Simone Gardella

przeciwko

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, A. Rosas, E. Juhász (sprawozdawca), D. Šváby i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 11 kwietnia 2013 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu S. Gardelli przez T. Truppę, R. Ciancagliniego oraz M. Rossiego, avvocati,
- w imieniu Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) przez A. Sgroi, avvocato,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez G. De Socio, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: włoski.

- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez C. Cattabrigę oraz V. Kreuzschitzę, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wyduje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 20 TFUE, 45 TFUE, 48 TFUE i 145–147 TFUE oraz art. 15 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy S. Gardellą, pracującym w Europejskim Urzędzie Patentowym (zwanym dalej „EUP”) w Monachium (Niemcy), a Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) (krajowym zakładem ubezpieczeń społecznych) w przedmiocie odmowy przez INPS przeniesienia do systemu zabezpieczenia społecznego EUP kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte przez S. Gardellę w okresach zatrudnienia we Włoszech.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Artykuł 11 ust. 2 załącznika VIII do Regulaminu pracowniczego Unii Europejskiej, ustanowionego przez rozporządzenie Rady (EWG, Euratom, EWWiS) nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. ustanawiające regulamin pracowniczny urzędników i warunki zatrudniania innych pracowników Wspólnot Europejskich oraz ustanawiające specjalne środki stosowane tymczasowo wobec urzędników Komisji (Dz.U. L 56, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 723/2004 z dnia 22 marca 2004 r. (Dz.U. L 124, s. 1, zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”) stanowi:

„W odniesieniu do urzędnika [urzędnik], który podejmuje służbę we Wspólnotach po:

- zakończeniu służby w administracji rządowej albo w organizacji krajowej lub międzynarodowej;

lub

- wykonywaniu działalności zawodowej na podstawie zatrudnienia lub na własny rachunek;

po powołaniu, ale przed nabyciem uprawnień do wypłaty emerytury [uprawnień emerytalnych] za wysługę lat w rozumieniu art. 77 regulaminu pracowniczego, [...] wpłacenia na rzecz Wspólnot wartości kapitałowej uaktualnionej z datą faktycznego przekazania [przeniesienia], praw nabytych do emerytury [odpowiadającej nabytym uprawnieniom emerytalnym] za wysługę lat [nabytych] z tytułu takiej służby lub działalności.

W takim przypadku instytucja, w której urzędnik pełni służbę, uwzględniając wynagrodzenie podstawowe urzędnika, wiek oraz kurs wymiany walut z datą zastosowania przekazania [złożenia wniosku o przeniesienie], ustala na mocy ogólnych przepisów wykonawczych liczbę lat służby uprawniających do emerytury za wysługę lat, które podlegają zaliczeniu na podstawie systemu

emerytalnego Wspólnot w odniesieniu do poprzedniego okresu pracy, w oparciu o przekazany [przeniesiony] kapitał po odliczeniu kwoty stanowiącej aprecjację [rewaloryzację] kapitału między datą zastosowania [złożenia wniosku o przeniesienie], a datą rzeczywistego [przeniesienia].

Urzędnik może skorzystać z tej możliwości tylko raz w stosunku do państwa członkowskiego i funduszu emerytalnego”.

4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166, s. 1), które zastąpiło rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), zmienione po raz ostatni rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1992/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r. (Dz.U. L 392, s. 1, zwane dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”), zawiera przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w Unii Europejskiej.

5 Artykuł 2 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowany „Zakres podmiotowy”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do obywateli państwa członkowskiego, bezpaństwowców i uchodźców mieszkających w państwie członkowskim, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich oraz do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu”.

6 Artykuł 3 tego samego rozporządzenia, zatytułowany „Zagadnienia objęte rozporządzeniem”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do całego ustawodawstwa odnoszącego się do następujących działań zabezpieczenia społecznego:

[...]

d) świadczeń z tytułu starości;

[...]”.

7 Zgodnie z art. 6 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowanym „Sumowanie okresów”:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, właściwa instytucja państwa członkowskiego, której ustawodawstwo uzależnia:

— nabycie, zachowanie, przysługiwanie lub odzyskanie prawa do świadczeń,

— objęcie przez ustawodawstwo, lub

— dostęp do lub zwolnienie z ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego [dostęp do ubezpieczenia obowiązkowego, fakultatywnego kontynuowanego lub dobrowolnego, lub zwolnienie z nich],

od spełnienia [ukończenia] okresów ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, bierze pod uwagę w niezbędnym zakresie okresy ubezpieczenia, zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania spełnione na podstawie ustawodawstwa każdego innego państwa członkowskiego, tak jakby były to okresy spełnione na podstawie stosowanego przez nie ustawodawstwa”.

8 Artykuł 52 rzeczonoego rozporządzenia, zatytułowany „Przyznawanie świadczeń”, stanowi w ust. 1:

„Właściwa instytucja ustala wysokość świadczeń, jakie byłyby należne:

- a) zgodnie z ustawodawstwem, które stosuje, wyłącznie w przypadkach, gdy warunki [nabycia] uprawnienia do świadczeń zostały spełnione wyłącznie na podstawie prawa krajowego (świadczenie niezależne);
- b) poprzez ustalenie teoretycznej kwoty świadczenia, a następnie kwoty rzeczywistej (świadczenie proporcjonalne), w następujący sposób:
 - i) teoretyczna kwota świadczenia jest równa świadczeniu, o które zainteresowany mógłby się ubiegać, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia lub zamieszkania, ukończone z uwzględnieniem ustawodawstw pozostałych państw członkowskich, zostały ukończone na podstawie ustawodawstwa, które jest stosowane w dniu przyznania świadczenia. Jeżeli, zgodnie z tym ustawodawstwem, kwota świadczenia nie zależy od długości ukończonych okresów ubezpieczenia, kwota ta zostaje uznana za kwotę teoretyczną;
 - ii) instytucja właściwa ustala następnie rzeczywistą kwotę świadczenia proporcjonalnego, stosując do kwoty teoretycznej stosunek długości okresów ubezpieczenia ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie stosowanego przez nią ustawodawstwa, do całkowitej długości okresów ubezpieczenia, ukończonych przed realizacją ryzyka na podstawie ustawodawstw wszystkich zainteresowanych państw członkowskich”.

Relevantne uregulowania EUP

- 9 EUP jest organizacją międzynarodową, mającą siedzibę w Monachium, utworzoną przez konwencję o udzielaniu patentów europejskich, podpisaną w Monachium w dniu 5 października 1973 r.
- 10 EUP ma własny system emerytalny, niezależny od systemów emerytalnych państw członkowskich oraz Unii Europejskiej.
- 11 Zgodnie z art. 12 regulaminu systemu emerytalnego Europejskiego Urzędu Patentowego, przyjętego przez jego Radę Administracyjną na podstawie art. 33 tej konwencji, personel EUP może skorzystać z przeniesienia kapitału reprezentującego uprawnienia nabyte uprzednio w ramach innych systemów emerytalnych, jeżeli odnośne systemy to umożliwiają. W takim przypadku EUP określa, w oparciu o swoje własne zasady, liczbę lat pracy uprawniających do emerytury ukończonych w ramach pierwotnego systemu, które mogą zostać uznane w przypadku danej osoby i, w konsekwencji, wysokość należnej jej emerytury.
- 12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że regulamin systemu emerytalnego Europejskiego Urzędu Patentowego nie przewiduje natomiast sumowania okresów składkowych, to znaczy możliwości kumulowania lat służby uprawniających do emerytury, ukończonych w EUP, z uprawnieniami nabytymi w ramach innych systemów emerytalnych.

Uregulowanie włoskie

- 13 Postanowienie odsyłające pokazuje, że we Włoszech przenoszenie bądź łączenie uprawnień emerytalnych, przewidziane w legge n. 29 - Ricongiunzione dei periodi assicurativi dei lavoratori ai fini previdenziali (ustawie nr 29 w sprawie łączenia okresów ubezpieczenia pracowników dla celów zabezpieczenia społecznego) z dnia 7 lutego 1979 r. (GURI nr 40 z dnia 9 lutego 1979 r.), z późniejszymi zmianami, jest zarezerwowane dla pracowników sektora publicznego lub pracowników

sektora prywatnego, którzy są, bądź byli, objęci obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym w krajowych instytucjach, funduszach lub systemach ubezpieczeniowych. Przenoszenie dokonuje się odpłatnie i na koszt zainteresowanego.

- 14 Sąd odsyłający wskazuje również, że zgodnie z regulaminem urzędnicy i inni pracownicy Unii oraz, na podstawie szczególnych porozumień, urzędnicy i inni pracownicy Instytutu Uniwersytetu Europejskiego, jak i Europejskiego Banku Inwestycyjnego, mogą korzystać z tego mechanizmu przenoszenia kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte uprzednio na terytorium Republiki Włoskiej.
- 15 Tymczasem pracownicy EUP są pozbawieni tej możliwości, ponieważ brak jest pomiędzy EUP a Republiką Włoską porozumienia zezwalającego na przenoszenie do tej organizacji międzynarodowej kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte przez pracowników ubezpieczonych uprzednio w INPS.
- 16 Jeżeli chodzi o sumowanie okresów składkowych, to z informacji przedstawionych przez sąd odsyłający wynika, że mechanizm ten, zgodnie z rozporządzeniem nr 883/2004, funkcjonuje, co do zasady, na korzyść wszystkich pracowników najemnych oraz osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz osób wykonujących wolne zawody. Nie ma on jednak zastosowania do pracowników EUP, co do których – jako pracowników organizacji międzynarodowej – nie można uznać, że „podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich”, zgodnie z brzmieniem art. 2 rozporządzenia nr 883/2004.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 17 S. Gardella jest obywatelem włoskim i pracuje w EUP począwszy od dnia 1 maja 2002 r.
- 18 Zanim rozpoczął pracę w tym miejscu, S. Gardella pracował we Włoszech od dnia 21 grudnia 1992 r. do dnia 30 kwietnia 2002 r. Jego tygodniowe składki na ubezpieczenie społeczne stanowią obecnie równowartość 485 składek, co odpowiada 9 latom i 17 tygodniom.
- 19 W dniu 15 września 2008 r. S. Gardella złożył do INPS wnioski o przeniesienie do systemu emerytalnego EUP kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne, które nabył w tym okresie.
- 20 INPS oddalił ten wniosek, powołując się na brak istnienia we Włoszech przepisów umożliwiających przeniesienie uprawnień, którego dotyczył wniosek.
- 21 Skarżący w postępowaniu głównym wniósł zatem odwołanie od decyzji odmownej, wydanej przez INPS, do Tribunale di La Spezia.
- 22 Sąd ten uznał, że brak we włoskim porządku prawnym przepisów umożliwiających przenoszenie do EUP kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte uprzednio we Włoszech, w połączeniu z brakiem w regulaminie systemu emerytalnego Europejskiego Urzędu Patentowego przepisów umożliwiających sumowanie okresów składkowych, ukończonych przed zatrudnieniem, wydaje się stanowić przeszkodę w swobodnym przepływie pracowników w Unii. Perspektywa braku możliwości powołania się – na potrzeby nabycia prawa do emerytury – na składki opłacane i lata pracy uprawniające do emerytury ukończone przed wstąpieniem do służby EUP, zniechęca bowiem pracowników, którzy nabyli uprawnienia emerytalne we Włoszech, do przyjęcia oferty zatrudnienia przez EUP. Ta sytuacja stanowi zdaniem tego sądu oczywiste naruszenie praw przyznanych obywatelom Unii przez art. 20 TFUE, 45 TFUE i 48 TFUE, jak również jest ona niezgodna z art. 145–147 TFUE oraz z art. 15 karty.

23 W związku z powyższym Tribunale di La Spezia postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy wykładni art. 20 [TFUE], 45 [TFUE], 48 [TFUE] i 145–147 [TFUE] oraz art. 15 [karty] należy dokonywać w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom krajowym lub krajowej praktyce administracyjnej, które uniemożliwiają pracownikowi z jednego państwa członkowskiego przenoszenie do systemu emerytalnego podmiotu międzynarodowego znajdującego się w innym państwie członkowskim [...], w którym pracuje on i jest ubezpieczony, składek emerytalnych uiszczonych [uprawnień emerytalnych nabytych] w ramach systemu zabezpieczenia społecznego jego własnego państwa, w którym wcześniej był ubezpieczony?
- 2) Czy w następstwie sytuacji opisanej w pierwszym pytaniu [w świetle, w szczególności, odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze], prawo do przeniesienia składek powinno być zapewnione [przeniesienie uprawnień emerytalnych powinno być umożliwione] również w braku szczególnego porozumienia pomiędzy, z jednej strony, państwem członkowskim pochodzenia pracownika lub jego zakładu emerytalnego a, z drugiej strony, podmiotem międzynarodowym [organizacją międzynarodową]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 24 Za pomocą przedstawionych przez siebie pytań prejudycjalnych sąd odsyłający pyta w istocie, czy art. 20 TFUE, 45 TFUE, 48 TFUE i 145–147 TFUE oraz art. 15 karty należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie umożliwia swoim obywatelom, zatrudnionym w organizacji międzynarodowej, takiej jak EUP, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego, przeniesienia do systemu zabezpieczenia społecznego tej organizacji kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte przez nich uprzednio na terytorium państwa członkowskiego ich pochodzenia, przy braku umowy międzynarodowej pomiędzy tym państwem członkowskim i tą organizacją międzynarodową, przewidującej możliwość takiego przeniesienia.
- 25 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem każdy obywatel Unii, niezależnie od miejsca zamieszkania czy przynależności państwowej, który skorzystał z prawa do swobodnego przepływu pracowników i wykonywał działalność zawodową w innym państwie członkowskim niż państwo, z którego pochodzi, jest objęty zakresem zastosowania art. 45 TFUE. Obywatel Unii, pracujący w innym państwie członkowskim aniżeli państwo jego pochodzenia, który podjął zatrudnienie w organizacji międzynarodowej, jest również objęty zakresem zastosowania tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 16 lutego 2006 r. w sprawie C-185/04 Öberg, Zb.Orz. s. I-1453, pkt 11, 12 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 Fakt zajmowania stanowiska w organizacji międzynarodowej nie pozbawia go bowiem statusu pracownika w rozumieniu art. 45 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 15 marca 1989 r. w sprawach połączonych 389/87 i 390/87 Echternach i Moritz, Rec. s. 723, pkt 11).
- 27 Z tego wynika, że sytuacja S. Gardelli jest objęta zakresem zastosowania art. 45 TFUE.
- 28 Badając pytanie, czy brak posiadania przez S. Gardellę prawa do przeniesienia kapitału reprezentującego jego uprawnienia emerytalne do systemu emerytalnego EUP może stanowić przeszkodę w swobodnym przepływie pracowników wewnątrz Unii, należy – tytułem wstępu – stwierdzić, że przyznana – zgodnie z regulaminem – urzędnikom i innym pracownikom Unii możliwość przeniesienia do systemu emerytalnego Unii kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte z tytułu wcześniejszej działalności, nie może zostać rozszerzona na urzędników EUP, ani na stosunki pomiędzy państwem członkowskim i organizacją międzynarodową, taką jak EUP.

- 29 EUP nie jest bowiem instytucją ani organem Unii, do których regulamin ten ma zastosowanie.
- 30 Podczas gdy ten sam regulamin wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowany we wszystkich państwach członkowskich, regulamin systemu emerytalnego Europejskiego Urzędu Patentowego, nie będąc aktem prawnym Unii, nie może wywoływać – zgodnie z prawem Unii – takich skutków w państwach członkowskich. Ponadto ten ostatni regulamin wyraźnie uzależnia przeniesienie kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne od spełnienia warunku wyrażenia zgody przez podmiot zarządzający systemem emerytalnym, w ramach którego dany urzędnik był ubezpieczony.
- 31 Ponadto EUP jest organizacją międzynarodową, podlegającą prawu międzynarodowemu.
- 32 W związku z tym sytuację S. Gardelli należy oceniać, porównując ją z sytuacją obywateli, którzy korzystają z prawa swobodnego przemieszczania się wewnątrz Unii przy okazji wykonywania działalności zarobkowej u pracodawcy niebędącego instytucją Unii, ani organizacją międzynarodową, jak EUP, oraz z sytuacją osób prowadzących działalność na własny rachunek. Działalności te stanowią zdecydowanie największy odsetek sytuacji, w których obywatele korzystają z tego prawa.
- 33 Należy jednakże stwierdzić, że jeśli chodzi o koordynację systemów zabezpieczenia społecznego pomiędzy państwami członkowskimi, to ani traktat FUE, ani rozporządzenia nr 1408/71 i nr 883/2004 nie przewidziały ani nie przewidują zasad dotyczących przenoszenia kapitału reprezentującego już nabyte uprawnienia emerytalne, lecz są oparte na zasadzie sumowania okresów, jak wynika to z art. 48 TFUE, wykonywanego przez te rozporządzenia.
- 34 Należy zauważyć, że art. 48 TFUE, który skarżący w postępowaniu głównym powołuje przed sądem odsyłającym na uzasadnienie swojego żądania i do którego również odnoszą się przedstawione pytania, przewiduje, że Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej przyjmą w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, „środki niezbędne do ustanowienia swobodnego przepływu pracowników”, ustanawiając w szczególności system umożliwiający zapewnienie pracownikom migrującym „zaliczenie [sumowanie] wszystkich okresów uwzględnianych w prawie poszczególnych państw [...]”. Taki system sumowania okresów został stworzony przez rozporządzenie nr 1408/71, a następnie przez rozporządzenie nr 883/2004.
- 35 Z art. 45 TFUE, interpretowanego w świetle art. 48 TFUE, nie wynika zatem dla państwa członkowskiego obowiązek przewidzenia dla urzędnika organizacji międzynarodowej, takiej jak EUP, możliwości przeniesienia kapitału reprezentującego jego uprzednio nabyte uprawnienia emerytalne do systemu emerytalnego tej organizacji międzynarodowej, ani obowiązku zawarcia umowy międzynarodowej przewidującej taką możliwość.
- 36 W konsekwencji brak takiej możliwości w przypadku urzędników organizacji międzynarodowej, takiej jak EUP, nie może być uważany za przeszkodę w swobodnym przepływie pracowników w rozumieniu art. 45 TFUE.
- 37 Jeżeli chodzi o inne artykuły traktatu i karty, wymienione w przedstawionych pytaniach, należy stwierdzić, co następuje:
- 38 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem art. 20 TFUE, który formułuje w sposób ogólny prawo każdego obywatela Unii do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, znajduje swoje uszczegółowienie w art. 45 TFUE w odniesieniu do swobodnego przepływu pracowników (zob. wyrok z dnia 1 października 2009 r. w sprawie C-3/08 Leyman, Zb.Orz. s. I-9085, pkt 20 i przytoczone tam orzecnictwo).

- 39 Jeżeli chodzi o art. 15 ust. 2 karty, należy przypomnieć jej art. 52 ust. 2, który stanowi, że prawa uznane w karcie, które są przedmiotem postanowień traktatów, są wykonywane na warunkach i w granicach w nich określonych. Jest tak w przypadku art. 15 ust. 2 karty, który powtarza w szczególności – co potwierdzają objaśnienia do tego przepisu – swobodę przepływu pracowników gwarantowaną przez art. 45 TFUE.
- 40 Artykuły 145–147 TFUE ustanawiają cele i ogólne środki realizowania unijnej polityki zatrudnienia. Ani prawo, którego uznania domaga się skarżący w postępowaniu głównym, ani obowiązek państwa polegający na jego zapewnieniu, nie mogą zostać wywiedzione z tych postanowień.
- 41 W konsekwencji dla udzielenia odpowiedzi na przedstawione pytania wystarczająca jest analiza art. 45 TFUE i 48 TFUE.
- 42 Skarżący w postępowaniu głównym twierdzi, że w przypadku jego żądania przed sądem odsyłającym ryzykuje on utratę swoich nabytych przez siebie uprawnień emerytalnych, ponieważ, z jednej strony, EUP nie stosuje mechanizmu sumowania, a, z drugiej strony, we Włoszech ukończone przez niego okresy zatrudnienia mogą nie osiągnąć poziomu okresu minimalnego, wymaganego przez ustawodawstwo krajowe w celu nabycia prawa do emerytury.
- 43 INPS kwestionuje to twierdzenie, lecz na rozprawie nie zdołał wykluczyć takiej ewentualności.
- 44 Co prawda art. 48 TFUE przewiduje ustanowienie systemu gwarantującego ubezpieczonemu pracownikowi migrującemu zaliczenie [sumowanie] wszystkich okresów „uwzględnianych w prawie poszczególnych państw”, a art. 18 rozporządzenia nr 1408/71, tak jak później art. 6 rozporządzenia nr 883/2004, stanowi, że należy sumować okresy ukończone „zgodnie z ustawodawstwem każdego innego państwa członkowskiego”, przy czym przepisy te nie dotyczą okresów związanych z zatrudnieniem w EUP.
- 45 Niemniej jednak, w przypadku gdy mechanizm przenoszenia kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte uprzednio w państwie członkowskim do systemu emerytalnego nowego pracodawcy w innym państwie członkowskim nie może mieć zastosowania, pozbawienie pracownika prawa do zsumowania okresów ukończonych zgodnie z ustawodawstwem większej liczby państw członkowskich, prawa, z którego korzystają, w zasadzie, w przypadku zatrudnienia, wszyscy pracownicy wszystkich pracodawców w państwie członkowskim, z wyjątkiem organizacji międzynarodowych, takich jak EUP, stanowiłoby, co do zasady, przeszkodę w swobodnym przepływie pracowników w rozumieniu art. 45 TFUE.
- 46 Takie uregulowanie skutkuje bowiem tym, że osoby, które skorzystały ze swojego prawa do swobodnego przemieszczenia się, których ukończone okresy zatrudnienia nie osiągają poziomu okresu minimalnego, wymaganego przez ustawodawstwo krajowe w celu nabycia prawa do emerytury, ryzykują utratę możliwości skorzystania za świadczenia z tytułu starości, do którego byłyby uprawnione, gdyby nie podjęły zatrudnienia, w innym państwie członkowskim, w ramach organizacji międzynarodowej i w związku z tym może stanowić przeszkodę w korzystaniu z prawa swobodnego przemieszczenia się. Do sądu krajowego należy ustalenie, czy uregulowanie włoskie dotyczące świadczenia z tytułu starości wywołuje taki skutek, czy też skutku takiego nie wywołuje.
- 47 Na rozprawie INPS nie przywołał względów interesu ogólnego, które mogłyby uzasadnić takie ograniczenie swobody przemieszczania się.
- 48 W konsekwencji pracownik taki jak S. Gardella, który osiągnął wiek emerytalny, musi – celem nabycia prawa do emerytury – móc żądać zsumowania swoich okresów zatrudnienia we Włoszech z okresami związanymi z zatrudnieniem w EUP.

- 49 W świetle powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że art. 45 TFUE i 48 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie umożliwia swoim obywatelom zatrudnionym w organizacji międzynarodowej, takiej jak EUP, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego, przeniesienia do systemu zabezpieczenia społecznego tej organizacji kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte przez nich uprzednio na terytorium państwa członkowskiego ich pochodzenia, przy braku porozumienia pomiędzy tym państwem członkowskim i tą organizacją międzynarodową, przewidującego możliwość takiego przeniesienia. Tymczasem w przypadku, w którym mechanizm przenoszenia kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte uprzednio w państwie członkowskim do systemu emerytalnego nowego pracodawcy w innym państwie członkowskim nie może mieć zastosowania, art. 45 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie umożliwia uwzględnienia – na potrzeby nabycia prawa do emerytury – okresów zatrudnienia ukończonych przez obywatela Unii w ramach organizacji międzynarodowej, takiej jak EUP, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 45 TFUE i art. 48 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie umożliwia swoim obywatelom zatrudnionym w organizacji międzynarodowej, takiej jak Europejski Urząd Patentowy, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego, przeniesienia do systemu zabezpieczenia społecznego tej organizacji kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte przez nich uprzednio na terytorium państwa członkowskiego ich pochodzenia, przy braku porozumienia pomiędzy tym państwem członkowskim i tą organizacją międzynarodową, przewidującego możliwość takiego przeniesienia.

W przypadku, w którym mechanizm przenoszenia kapitału reprezentującego uprawnienia emerytalne nabyte uprzednio w państwie członkowskim do systemu emerytalnego nowego pracodawcy w innym państwie członkowskim nie może mieć zastosowania, art. 45 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, które nie umożliwia uwzględnienia – na potrzeby nabycia prawa do emerytury – okresów zatrudnienia ukończonych przez obywatela Unii Europejskiej w ramach organizacji międzynarodowej, takiej jak Europejski Urząd Patentowy, mającej siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego.

Podpisy